

LUMO

2

14. Pohjois-Amerikka

Pohjois-Amerikka

Yhdysvallat

- Väestöstä noin 65 % on kristittyjä.
- Uskonnollisesti sitoutumattomien määrä on kasvussa; heistä valtaosa käy kuitenkin kirkossa.
- Latinokristittyjen määrä on kasvussa.
- Perustuslaki takaa uskonnonvapauden.

Kanada

- Kanada on Yhdysvaltoja maallistuneempi.
- Väestöstä noin 60 % on kristittyjä.
- Katolisuus tuli ranskalaisten ja protestanttisuus brittien mukana.

Suuret herätykset ja Yhdysvaltain itsenäistyminen

- muuttoliike Euroopasta 1600–1700-luvuilla
- Englannista muutti Yhdysvaltoihin puritaaneja, joita vainottiin heidän kotimaassaan.

- Suuret herätykset 1700–1800-luvuilla:
 - Keskittyivät ihmisen uskonnolliseen kokemukseen.
 - joukkoliikkeitä
 - tunnepitoiset telttakokoukset erityisesti baptistien ja metodistien keskuudessa, suuria joukkoja mustia kääntyi
 - Synnytti uusia yhteisöjä, mm. adventismi, mormonit ja Jehovan todistajat.
 - Uskonnollinen toiminta rakentui vahvojen saarnaajien ympärille.
 - Rukouksella parantamisesta muodostui yhdysvaltalaisen kristillisyyden tyypillinen piirre.

- Herätyskokoukset ja pyhitysliikkeet olivat helluntailaisuuden synnyn taustalla 1900-luvun alussa.
- Helluntailaisuudella ja evankelikaalisella kristillisyydellä oli vahva asema.

Evangelikaalisuuden vahva asema

- Yhdysvalloissa evangelikaalisuus on kirkkokuntien rajat ylittävää ja niiden sisällä vaikuttavaa kristillisyyttä.
- Liike ulottuu myös protestanttisen kristillisyyden ulkopuolelle, ja se on yksi maailman suurimmista kristillisistä ilmiöistä.
- Yhdysvallat ovat evangelikaalisuuden vankinta tukialuetta, mutta liike leviää eri puolilla maailmaa
- Liikettä kutsutaan myös evankelioivaksi herätyskristillisyydeksi.
- evangelikaalit protestantit = uudestisyntyneet kristityt (engl. *born again Christian*)

- Evankelikaalisuudessa korostetaan
 - 1) Raamatun asemaa ja sen merkitystä kristillisen elämän perustana
 - 2) henkilökohtaisen uskonratkaisun tarpeellisuutta, uudestisyntymistä ja sen näkymistä elämässä
 - 3) pelastuksen ainutlaatuisuutta Jeesuksen ristinkuoleman takia
 - 4) aktiivisen evankelioinnin tärkeyttä.

Katolisuus Yhdysvalloissa

- Katolisuus on Yhdysvaltojen suurin yksittäinen kirkkokunta, johon kuuluu noin 40 % kristityistä ja 20 % koko väestöstä.
- Pohjois-Amerikan kristinuskon juuret ovat katolisuudessa, joka levisi 1500-luvulla nykyisen Floridan, New Mexican, Teksasin ja Arizonan alueille.
- Katolisuus yhdistyy kansallisiin siirtolaisryhmiin, erityisesti irlantilaiseen, italialaiseen ja puolalaiseen kulttuuriin.
- Kasvava muuttoliike Latinalaisen Amerikan maista on nostanut katolisen kirkon Yhdysvaltojen suurimmaksi yksittäiseksi kirkkokunnaksi.
- Virallisesti katoliseen kirkkoon kuuluvien lisäksi monet identifioivat itsensä katolilaisiksi. Heitä kutsutaan **kulttuurisiksi katolilaisiksi**.

Uskonto ja valtio

- Itsenäisyysjulistus v. 1776 rakentui uskonnonvapauden periaatteelle.
- Kirkko ja valtio ovat erillään.
- Valtio ei saa tukea uskonnollisia ryhmiä taloudellisesti, joten varat saadaan lahjoituksista.
- Uskonto näkyy vahvasti valtiollisissa symboleissa ja virallisissa yhteyksissä.
- Uskonnollisuus on kansalaishyve, ja yleisesti hyväksytty arvopohja perustuu uskonnollisiin arvoihin.

Yhdysvaltain kansalaisuskonnon piirteitä

- **kansalaisuskonto** = Kansakunnasta ja sen symboleista tulee ”uskonto”, jolla on pyhät kirjoitukset, rituaalit ja symbolit; kansakunnan elämäntapa pyhitetään.
- Itsenäisyysjulistus ja perustuslaki ovat pyhiä tekstejä.
- Presidentti on kuin profeetta, puheissa käytetään uskonnollista retoriikkaa.
- Lippu on pyhä symboli.

- Kansalaisuskonto näkyy seremonioissa ja poliittisessa kielenkäytössä. Uskonnollisten ilmausten avulla valtiolle, kansakunnalle ja sen johtajalle annetaan pyhä luonne.
- ”Exodus”: hurskaat perustajaisät lähtivät Euroopasta exodukseen vapauden luvattuun maahan ja perustivat uuden valtion, jossa asuu ”Jumalan valittu kansa”.
- Yhdysvallat on ”Jumalan valittu maa”, ”Uusi Jerusalemi”, jonka menestyksen avain on usko Jumalaan.
- Yhdysvalloilla on erityissuhde Jumalan kanssa, ja se on ohjaava valo kaikille kansoille, sillä sen lähetystehtävänä on levittää vapauden ja demokratian sanomaa maailmalle.

Uskonto ja politiikka

- Uskonnolla on myös merkittävä rooli Yhdysvaltojen politiikassa.
- **Kristillinen oikeisto** vaalii ajatusta Yhdysvalloista kristillisenä valtiona ja korostaa vapaata markkinataloutta.
- Arvoiltaan kristillinen oikeisto on konservatiivista: se vastustaa aborttia, samaa sukupuolta olevien avioliittoa, vapaata alkoholi- ja huumepolitiikkaa sekä evoluutioteorian opetusta.
- Nykyisin kristillinen oikeisto koostuu pääosin republikaaneista.

- **Kristillinen vasemmisto** puolustaa kirkon ja valtion eroa ja amerikkalaista hyvinvointivaltiota.
- Vasemmisto on arvoiltaan liberaali: se korostaa sosiaalista oikeudenmukaisuutta, seksuaalivähemmistöjen tasavertaista kohtelua ja ympäristönsuojelua.
- Kristillinen vasemmisto vastustaa sodan käyttämistä ulkopolitiikan välineenä.
- Kristillinen vasemmisto koostuu pääosin demokraateista.